

MEHDI MƏMMƏDBAĞIR OĞLU QULİYEV – 100

Hörmətli həmkarlar! Bu gün möhtəşəm bir gündür. Professor, Azərbaycan Respublikasının baş infeksiyoz Quliyev Mehdi Məmmədbağır oğlunun anadan olmasından 100 il keçir. O qısa, mənalı, kəşməkeşli yol keçərək, həyatda uzun illərdir ki, onu tanıyanların, qohumların, dostların, həkimlərin yaddaşında bu günə qədər dərin bir iz qoymuşdur. Qürurla demək olar ki, övladları bu gün onun yolunun davamçılarıdır.

Bir qədər qısa həyat yolunu izləyək:

Quliyev Mehdi Məmmədbağır oğlunun həyatı və elmi fəaliyyəti, bir həkim kimi Azərbaycan xalqına göstərdiyi yüksək səviyyəli, yadda qalan xidməti haqqında bir qədər məlumat vermək istərdim.

Quliyev Mehdi 1923-cü ildə 16 fevralda Bakının

ən qədim yerlərindən olan İçərişəhərdə adi fəhlə ailəsində anadan olmuşdur. 10-cu sinfi bitirdikdən sonra 1939 ildə Azərbaycan Tibb institutunun müalicə-profilaktika fakültəsinə daxil olmuş və 1943-cü ildə bitirmişdir. Tələbəlik illərində onun marağı cərrahiyyəyə daha çox olur. Tələbəlik illərinin son kurslarında (1942-43-cü illərdə) № 3686 evakohospitalda cərrahiyyə şöbəsinin ordinatoru vəzifəsində çalışır.

1943-cü ilin avqust ayında institutu bitirdikdən sonra Sovet Ordusu sıralarına çağırılmış və Qələbə gününədək bilavasitə II, III, IV Ukrayna cəbhələrində döyüşmüşdür. Müharibə bitdikdən sonra Mərkəzi Qoşun Qruplarına rezerv kimi Avstriyanın Vyana şəhərinə təyin olunmuşdur. Daha sonra təyi-

natla Bakı Hərbi Dairəsinin tibb idarəsinin göstərişilə 1946-cı ildə Kirovabadda Azərbaycan Kənd təsərrüfatı institutunda hərbi kafedrada, sonra isə Azərbaycan Dövlət Universitetinə hərbi kafedraya müəllim vəzifəsində dərs demişdir. 1948-ci ildə həmin kafedrada tibb profili ləğv edildikdən sonra Naxçıvan şəhəri alay lazaretinə rəis təyin edilmişdir və 1950-ci ilə qədər tərxis olunanacan bu vəzifədə çalışmışdır. Amansız müharibə illəri öz izini Mehdi'nin səhhətində qoymuşdur – 4 dəfə yaralanmış və bununla əlaqədar hospitalda müalicə almışdır.

Müharibə illərində Rumıniyada, Bolqariyada, Macarıstanda, Avstriyada, Yuqoslaviyada, Çexoslovakiyada olmuş, "Qırmızı Ulduz" və 6 medalla təltif olunmuşdur.

Lakin elmə həvəs, həkimliyin sirrlərinə daha dərindən yiyələnmək arzusu onu Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutuna cəlb edir və 1951-ci ildə müvəffəqiyyətlə imtahanları verərək müsabiqədə iştirak edib, institutun infeksiyon xəstəliklər kafedrasına aspiranturaya daxil olur. 1955-ci ildə M.M.Quliyev tibb elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almaq üçün "Qarın yatağının sintomitsinlə müalicəsinə dair materiallar" mövzusunda dissertasiya müdafiə etmişdir. Aspiranturayı bitirdikdən sonra həmin kafedrada assistent, 1959-cu ildə dosent vəzifəsində çalışmışdır. 1968-ci ildən kafedranın müdiri vəzifəsinə seçilmiş və dünyasını dəyişənə qədər (1975-ci il) bu vəzifədə çalışmışdır.

1969-cu ildə 3 aprelə Mehdi Quliyev tib elmləri doktoru alimlik dərəcəsi almaq üçün "Qarın yatağı olan xəstələrdə immuno-antibiotikoterapiya şəraitində immunitetin halı" mövzusunda dissertasiya müdafiə etmişdir. 1970-ci ildən ona professor adı verilmişdir. 1968-ci ildə işlədiyi institutda sanitariya-gigiyena, daha sonra isə sona qədər terapiya fakültəsinin dekanı vəzifəsində çalışmışdır.

Professor Quliyev Mehdi o illərdə SSRİ

məkanının müxtəlif regionlarından gələn həkimlərə infeksiyon xəstəliklərə aid eimin ən son yeniliklərini öz mühazirələrində diqqətlərinə çatdırmışdır. Qısa müddət ərzində 60 dan çox elmi əsərlərin, məqalələrin müəllifi olmaqla bərabər, müxtəlif xarici ölkələrdən o vaxtın elmi jurnallarında bu məqalələrin çap edilməsi təklif olunurdu. Eyni zamanda, o böyük ictimai və elmi fəaliyyət göstərmişdir: 1969-cu ildən Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyinin baş infeksiyonisti, Azərbaycan SSR Səhiyyə Nazirliyinin 4-cü İdarəsinin daimi konsultantı, Elmi-tibb şurasının, "Azərbaycan tibb jurnalı" redaksiya heyətinin üzvü, Böyük Tibb Ensiklopediyasının "Parazitar xəstəliklər" bölməsinin redaktoru, problem komissiyasının sədri, bağırsağ infeksiyaları ilə mübarizə komitəsinin sədri, Azərbaycan Respublikasının Mikrobioloqlar, epidemioloqlar və infeksiyonistlər cəmiyyətinin infeksiya üzrə bölməsinin sədri, infeksiyonistlərin Ümumittifaq cəmiyyəti plenumunun üzvü olmuşdur. M.M.Quliyev gənc yaşlarından "Səhiyyə əlaçısı" döş nişanı və fəxri fərmanlarla təltif olunmuşdur.

Həmin illərdə alim M.Quliyev həmçinin Respublika Televiziyası və radio şirkəti tərəfindən geniş əhali kütləsi qarşısında müxtəlif maraq doğuran mövzularla "Sağlamlıq" verilişində çıxışlar etmişdir və əhalidə böyük maraq doğurmuşdur.

Qısa müddət ərzində Professor M.Quliyev bir çox infeksiyonistlərin yetişməsində – prof. Mirişli N.M., Abdullayeva O.B., eləcə də elm sahəsində yeni elmi kadrların ərəsəyə gəlməsində böyük rol oynamışdır – Vəliyev Ə., Hüseynova N.M. və s. Praktik fəaliyyətində yüzlərlə xəstə onun əllərindən şəfa tapmış və sağalmışdır.

Görkəmli alim, qayğıkeş və mehriban ata, həkim qəflətən 1975-ci ilin yanvar ayının 23-də dünyasını dəyişmişdir.

Mehdi Quliyevin əziz xatirəsi bu gün də onun davamçıları, həmkarları tərəfindən əziz xatırlanır.

***Ə.Əliyev adına ADHTİ-nin rektoru,
Professor Qasimov N.A.***